

V Bruseli 9. októbra 2020
(OR. en)

11717/20

SOC 607

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	11087/20
Predmet:	Ľudské práva, účasť a životné podmienky seniorov v ére digitalizácie závery Rady (9. septembra)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o ľudských právach, účasti a životných podmienkach seniorov v ére digitalizácie v znení, ktoré Rada schválila písomným postupom ukončeným 9. septembra 2020.

Ľudské práva, účasť a životné podmienky seniorov v ére digitalizácie

závery Rady

PRIPOMÍNAJÚC, ŽE:

1. Európska únia sa zaviazala k ochrane ľudských práv, ktoré sú nedeliteľné a vlastné všetkým ľuďom bez ohľadu na vek, okrem iného prijatím Charty základných práv Európskej únie, najmä jej článkov 25, 21, 34 a 35.
2. V Európskom pilieri sociálnych práv sa okrem iného stanovili zásady týkajúce sa lepších životných podmienok všetkých ľudí bez ohľadu na ich vek, a najmä: právo na vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie (zásada 1), ktoré je uvedené aj v cieľoch OSN v oblasti udržateľného rozvoja; právo na rovnaké zaobchádzanie a príležitosti, pokiaľ ide o zamestnanie, sociálnu ochranu, vzdelávanie a prístup k tovaru a službám dostupným pre verejnosť (zásada 3); právo na primeranú sociálnu ochranu (zásada 12); právo na primerané dávky minimálneho príjmu (zásada 14); právo pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb na dôchodok zodpovedajúci ich príspevkom, rovnaké príležitosti pre ženy a mužov na získanie dôchodkových práv, právo na zdroje, ktorými sa zabezpečí dôstojný život (zásada 15); právo na včasný prístup ku kvalitnej a cenovo dostupnej preventívnej a liečebnej zdravotnej starostlivosti (zásada 16); právo na cenovo dostupné a kvalitné služby dlhodobej starostlivosti, najmä na domácu starostlivosť a komunitné služby (zásada 18); ako aj prístup k základným službám vrátane digitálnej komunikácie (zásada 20).

3. Európska únia a jej členské štáty sú viazané príslušnými medzinárodnými zmluvami týkajúcimi sa ľudských práv (ICCPR¹ ICESCR², CERD³, CEDAW⁴, CAT⁵, CRPD⁶, ECHR⁷), ktoré sa uplatňujú na všetkých ľuďoch bez ohľadu na ich vek.
4. Členské štáty Európskej únie sa v rámci Organizácie Spojených národov dohodli okrem iného na zásadách OSN týkajúcich sa starších ľudí (1991), Madridskom medzinárodnom akčnom pláne pre problematiku starnutia (2002) a na regionálnej vykonávacej stratégii pre Európu (2002), ako aj na lisabonskom ministerskom vyhlásení (2017).
5. Rada sa v záveroch o hospodárstve zameranom na dobré životné podmienky (2019) politicky zaviazala podporovať celoživotné vzdelávanie a zabezpečiť výhody digitalizácie pre všetkých ľudí. Politický záväzok Rady podporovať celoživotné vzdelávanie sa zopakoval v jej záveroch o demografických výzvach – ďalší postup (2020), pričom Rada sa zamerala aj na zručnosti potrebné v digitalizovanom svete, na zdravé a aktívne starnutie a na zvyšovanie povedomia o právach seniorov. V programe Európskej komisie v oblasti zručností (2020) sa ďalej zdôrazňuje význam dosiahnutia celoživotného vzdelávania pre všetkých pri riešení pandémie COVID-19 a zmiernení jej účinkov. V záveroch s názvom Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu: Integrovaný prístup (2016) Rada vyzvala na vykonávanie opatrení proti sociálnemu vylúčeniu vrátane opatrení zameraných na seniorov.

¹ Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach.

² Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

³ Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

⁴ Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.

⁵ Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

⁶ Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (EÚ je zmluvnou stranou tohto dohovoru).

⁷ Európsky dohovor o ľudských právach.

6. V správe Európskej komisie o vplyve demografickej zmeny⁸ sa označuje dlhšia očakávaná dĺžka života za významný vývoj v rámci Únie, pričom sa zdôrazňuje, že stredná dĺžka života žien pri narodení je o 5,5 roka vyššia ako u mužov; seniori sú najrýchlejšie rastúcou vekovou skupinou. Rastúca stredná dĺžka života sa spája s nárastom počtu rokov dobrého zdravotného stavu. Táto veková skupina je veľmi rôznorodá vzhľadom na rozdiely v jednotlivých životných situáciách a často je veľmi samostatná. V správe sa uvádza vzájomný vzťah medzi prijatím opatrení v oblasti demografickej zmeny a zotavením sa z pandémie COVID-19 a zaoberá sa otázkami, ako je osamelosť, sociálna izolácia a poskytovanie prístupu k základným službám a zariadeniam.
7. V správe o primeranosti dôchodkov, ktorú spoločne vypracovali Európska komisia a Výbor pre sociálnu ochranu, sa zdôrazňuje, že primerané a udržateľné systémy sociálnej ochrany majú pre seniorov kľúčový význam.⁹ V správe o dlhodobej starostlivosti, ktorú spoločne vypracovali, sa ďalej uvádza potreba zabezpečiť prístup ku kvalitným službám starostlivosti pre seniorov.
8. Digitalizácia prináša príležitosti a výzvy pre všetky skupiny spoločnosti vrátane seniorov. Digitalizácia zohrala dôležitú úlohu pri zabezpečovaní kontaktu so seniormi počas krízy spôsobenej pandemiou COVID-19. V správe nezávislého experta OSN o požívaní všetkých ľudských práv zo strany seniorov (2017) a vplyve robotiky a automatizácie zameranej na človeka na práva seniorov sa zdôrazňuje, že robotika môže viesť k významnému pokroku v oblasti autonómie a aktívnej účasti seniorov. Technický pokrok a digitalizácia však môžu ohroziť osobné práva, ako je právo na súkromie. Čoraz viac digitalizovaný svet okrem toho zvyšuje význam digitálnej gramotnosti. Podľa správy môže digitalizácia prehĺbiť nerovnosti a/alebo vylúčiť určité skupiny, ktoré majú obmedzený alebo nedostatočný prístup k digitálnym technológiám; používanie podpornej technológie a robotiky v starostlivosti o seniorov môže ohroziť dôstojnosť používateľa.

⁸ Správa Európskej komisie o vplyve demografickej zmeny (jún 2020), dokument 8991/20.

⁹ Správa o primeranosti dôchodkov 2018: primeranosť súčasných a budúcich príjmov v starobe v EÚ, zväzok I, dokument 9523/18 + ADD 1 + ADD 2.

9. Digitálna priepasť medzi generáciami je značná a vekom sa zvyšuje. Z prieskumu základných práv z roku 2019¹⁰ vyplýva, že v Únii aspoň príležitostne používa internet každý piaty človek (20 %) vo veku 75 rokov a viac v porovnaní s 98 % ľudí vo veku 16 – 29 rokov. V prieskume Agentúry pre základné práva¹¹ sa poukazuje aj na priepasť v používaní internetu na prístup k službám, pričom seniori používajú internet menej na online bankovníctvo a online nakupovanie (online nakupuje aspoň príležitostne 46 % ľudí vo veku 75 rokov a viac v porovnaní s 81 % ľudí vo veku 16 – 29 rokov). V prieskume sa poukazuje na nedostatočný prístup k internetovým službám, ako aj na nedostatok potrebných zručností ako na hlavné prekážky seniorov pri používaní internetu.
10. Z údajov Eurostatu¹² vyplýva, že rozdiely medzi vekovými skupinami, pokiaľ ide o ich prístup k moderným informačným a komunikačným technológiám a ich využívanie, sa zmenšujú. Zároveň naznačujú, že existuje rozdiel medzi seniormi a seniorkami, pokiaľ ide o využívanie digitálnych technológií. Vzhľadom na rozdiely v účasti žien a mužov na trhu práce a rozhodnutia v oblasti kariéry sa zdá, že seniori sú digitálnym technológiám otvorenejší než seniorky.

BERÚC DO ÚVAHY, ŽE:

11. Európska únia stanovila ciele týkajúce sa životných podmienok seniorov v lisabonskej stratégii v rámci rozmeru „Inkluzívny rast“, ŽE cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti sa výslovne zameriava na starších zamestnancov a že v Európskej platforme proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu sa Komisia zaviazala posúdiť, či sú systémy sociálneho zabezpečenia primerané a udržateľné a ako zlepšiť prístup k systémom zdravotnej, sociálnej a dlhodobej starostlivosti.

¹⁰ Agentúra Európskej únie pre základné práva, *Čo znamenajú základné práva pre ľudí v EÚ*, Luxemburg 2020, Agentúra EÚ pre základné práva – prieskum základných práv.

¹¹ Očakáva sa, že súhrn tohto prieskumu týkajúci sa „seniorov a digitalizácie“ sa rozošle do konca septembra 2020; úplné údaje z prieskumu sa uverejnia online neskôr v tomto roku.

¹² Eurostat, Starnúca Európa. *Obraz života seniorov v EÚ*, 2019, s. 134.

12. Rada vo svojich záveroch o aktívnom starnutí (2010) vyzvala na „Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“ a v roku 2012 schválila zásady aktívneho starnutia. Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila roky 2020 – 2030 za „Desaťročie zdravého starnutia“.
13. Rada vo svojich záveroch o podpore osôb s demenciou: zlepšenie politik a postupov v oblasti starostlivosti (2015) vyzvala Európsku komisiu a členské štáty, aby posilnili práva osôb s demenciou a umožnili ľuďom dôstojne starnúť.
14. Počas 4. ministerskej konferencie EHK OSN o starnutí ministri vo svojom lisabonskom vyhlásení vyzvali na vytvorenie „udržateľnej spoločnosti pre všetky vekové kategórie: využitie potenciálu na dlhší život“ a zaviazali sa podporovať prístup k celoživotnému vzdelávaniu a jeho rozširovanie, ako aj rozvoj zručností, ktoré sú predpokladom pre naplnený život v každom veku; vzdelávanie, sociálna účasť a celoživotné vzdelávanie – popri priamom využívaní vedomostí a zručností na profesionálne účely – vedú k vyššej kvalite a lepšiemu užívaniu si života, podnecujú seniorov, aby sa aktívne zapájali do spoločenského, kultúrneho a politického života, a podporujú interakciu a solidaritu medzi generáciami.
15. V roku 2010 sa na základe rezolúcie Valného zhromaždenia OSN č. 65/182 zriadila Otvorená pracovná skupina OSN pre starnutie (OEWG-A) s mandátom na posilnenie ochrany ľudských práv seniorov zväžením existujúceho medzinárodného rámca v oblasti ľudských práv seniorov s cieľom identifikovať možné nedostatky a určiť, ako ich možno čo najúčinnnejšie riešiť, vrátane prípadného posúdenia uskutočniteľnosti ďalších nástrojov a opatrení; v roku 2014 sa Rada OSN pre ľudské práva rozhodla vymenovať nezávislého experta pre požívanie všetkých ľudských práv zo strany seniorov a vypočúť si jeho odporúčania.

UZNÁVAJÚC, ŽE:

16. Všetky ľudské práva a základné slobody zakotvené v zmluvách o ľudských právach sú univerzálne, nedeliteľné, vzájomne závislé a vzájomne prepojené; vzťahujú sa na seniorky a seniorov rovnako ako na akúkoľvek ľudskú bytosť a bez výnimky musia byť zaručené aj seniorom. Zahŕňa to najmä základné právo na rovnaké zaobchádzanie – bez ohľadu na vek – najmä pokiaľ ide o ochranu a poskytovanie podpory tým, ktorí ju potrebujú. Uvedené platí aj počas kríz v oblasti zdravia, ako je napríklad pandémie COVID-19, počas ktorej je prvoradý prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti.
17. Seniori významne prispeli a naďalej prispievajú k fungovaniu slobodných a demokratických spoločností prostredníctvom solidarity. Podľa publikácie Eurostatu „Starnúca Európa“ seniori venujú veľa času neplatenej práci. Viac ako pätina seniorov vo veku od 65 do 74 rokov sa zúčastňuje na formálnej dobrovoľníckej činnosti. Osoby vo veku 75 rokov a staršie sa naďalej veľmi angažujú, pokiaľ im to zdravie umožňuje. Najmä seniorky okrem toho poskytujú neplatené opatrovateľské služby, hlavne v rámci svojich rodín, či už ide o starostlivosť o svojich partnerov alebo deti, čím podporujú strednú generáciu pri vyvažovaní pracovného a rodinného života. Počas pandémie COVID-19 sa seniori ujali úloh v záujme komunity, a to buď vracaním sa z dôchodku ako zdravotnícky personál alebo ošetrovateľský personál, alebo v rámci dobrovoľníckych služieb s cieľom odbremenit' ostatných v každodennom živote.
18. Účasť seniorov na trhu práce sa v niektorých členských štátoch zvýšila prostredníctvom rôznych opatrení, ako je napríklad predĺženie pracovného života, prijatie dobrovoľných rozhodnutí o predĺžení veku odchodu do dôchodku, aktívne a zdravé starnutie, zlepšenie prístupnosti a primeraného ubytovania alebo poskytnutie pružných a postupných možností prechodu do dôchodku.

19. Seniori sú viac ako ostatní zasiahnutí opatreniami prijatými na obmedzenie pandémie COVID-19, ako sa uvádza v bulletinoch Agentúry pre základné práva (FRA) a v správach Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC).¹³Vzhľadom na ich vyšší vek a prevalenciu rizikových zdravotných predispozícií sú v dôsledku nakazenia sa uvedeným ochorením vystavení vyššiemu riziku závažných zdravotných komplikácií. Seniorov vo veľkej miere ovplyvňujú opatrenia prijaté na obmedzenie pandémie, ako sú pravidlá na obmedzenie kontaktu medzi ľuďmi, opatrenia na obmedzenie pohybu, zatváranie inštitúcií atď. Ľudia žijúci v domovoch sociálnych služieb, z ktorých väčšina je staršia a má zdravotné potreby a/alebo zdravotné postihnutie, nemali alebo stále nemajú okrem iného povolené návštevy vrátane príbuzných. Trpeli navyše obmedzeniami z dôvodu nedostatku zamestnancov. Seniori žijúci sami čelia v dôsledku obmedzenia pohybu a iných opatrení ťažkostiam pri vykonávaní každodenných úkonov. Obmedzilo sa aj poskytovanie služieb zdravotnej starostlivosti nesúvisiacich s pandemiou COVID-19 a poľavilo sa aj v poskytovaní ambulantnej starostlivosti. Najmä veľmi starí seniori často nemajú prístup k digitálnej komunikácii a nezúčastňujú sa na nej, v dôsledku čoho čelia dodatočným obmedzeniam, pokiaľ ide o prístup k informáciám, sociálnu interakciu a účasť.
20. Seniori majú právo na plnú účasť na verejnom, spoločenskom a kultúrnom živote, ako aj na vzdelávaní, ďalšej odbornej príprave a celoživotnom vzdelávaní. Digitálna činnosť čoraz viac zaručuje aktívnu sociálnu, kultúrnu a hospodársku účasť a začlenenie a pomáha predchádzať sociálnej izolácii, a to nielen v čase pandémie. Pre niektorých seniorov môže byť digitalizácia aj prekážkou. Preto je potrebné zlepšiť digitálne zručnosti a dostupnosť digitálnych služieb.

¹³ Agentúra Európskej únie pre základné práva, Pandémia koronavírusu v EÚ – Dôsledky z hľadiska základných práv – bulletin 3, Luxemburg 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1> a Európske centrum pre kontrolu chorôb, <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

VÍTAJÚC, ŽE:

21. Členské štáty dosiahli **na** vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni značný pokrok pri plnení desiatich záväzkov UNECE RIS/MIPAA¹⁴, v ktorých sa okrem iného vyzýva na odstránenie diskriminácie na základe veku, ako aj na odstránenie zanedbávania, zneužívania a násilia voči seniorom.
22. Všetky členské štáty a EÚ majú ako strany Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím v rámci svojich príslušných právomocí zabezpečiť, aby všetky opatrenia týkajúce sa rozhodovania a právnej spôsobilosti seniorov so zdravotným postihnutím (vrátane prípadných obmedzení, ktoré môžu byť potrebné na ich ochranu) zahŕňali primerané a účinné ochranné systémy na predchádzanie zneužívaniu;

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A EURÓPSKU KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÍSLUŠNÝCH PRÁVOMOCÍ A NA PRIMERANÝCH ÚROVNIACH S NÁLEŽITÝM OHĽADOM NA ZÁSADU SUBSIDIARITY:

23. ZAUJALI k starnutiu vekovo integrovaný prístup založený na právach a hľadisku životného cyklu, berúc do úvahy rozdiely medzi ženami a mužmi, napríklad prostredníctvom podpory pozitívnej komunikácie o starnutí a predstáv o ňom, zamerania sa na príležitosti a výzvy spojené so starnutím, ako aj uznania širokej škály rozdielov medzi seniormi a lepšieho pochopenia prínosu seniorov k sociálnej súdržnosti a hospodárstvu;
24. ZVÁŽILI prístup založený na právach pri formovaní svojich stratégií ukončenia opatrení prijatých v dôsledku pandémie COVID-19;

¹⁴ Regionálna stratégia vykonávania Madridského medzinárodného akčného plánu pre problematiku starnutia v regióne EHK OSN.

25. BRALI DO ÚVAHY, že životné podmienky seniorov sa líšia a závisia od rôznych okolností a faktorov. Táto skutočnosť sa musí zohľadniť pri vypracúvaní účinných politík, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú seniorov;
26. POSILNILI sociálne začlenenie a vzájomnú solidaritu medzi generáciami a UPLATŇOVALI hľadisko starnutia vo všetkých oblastiach politiky s cieľom pomôcť spoločnostiam a hospodárstvám primerane sa prispôbiť demografickej zmene, aby sa rozvíjali spoločnosti, ktoré uspokojujú potreby a záujmy osôb všetkých vekových kategórií;
27. ZVÝŠILI POVEDOMIE mladších generácií o hodnotnom prínose seniorov k spoločnosti, čím sa posilňujú medzigeneračné väzby a znižuje diskriminácia na základe veku;
28. AKTÍVNE ZAPOJILI seniorov, najmä seniorky, do všetkých rozhodovacích procesov, ktoré ovplyvňujú ich život, a VYVÁŽILI výhody a riziká týchto rozhodnutí v každom jednotlivom prípade pri plnom rešpektovaní práv a účasti seniorov, pričom sa zohľadní primeraná rovnováha a solidarita medzi generáciami;
29. ĎALEJ podľa potreby VYPRACÚVALI mechanizmy účasti občianskej spoločnosti na rozhodovaní vo vzťahu k seniorom v digitálnom svete;
30. ZABEZPEČILI, aby boli potrebné ochranné opatrenia v čase zdravotných kríz primerané rozsahu, v akom takéto opatrenia ovplyvňujú práva, záujmy a životné podmienky seniorov, najmä ich psychické zdravie a kvalitu života;
31. POSKYTLI primeranú sociálnu ochranu všetkým seniorom s osobitnou pozornosťou venovanou obzvlášť zraniteľným skupinám s cieľom okrem iného predchádzať chudobe seniorov;
32. PODPOROVALI aktívne a zdravé starnutie – a to aj využívaním pozitívneho vplyvu digitálnych technológií vo verejných službách, napríklad v zdravotníckych a sociálnych službách – a dlhší pracovný život, napríklad umožnením dobrovoľného neskorého odchodu do dôchodku, a pružné a postupné možnosti prechodu do dôchodku;

33. **PODPOROVALI** a **POSILŇOVALI** rôzne formy vzdelávania a odbornej prípravy, príležitosti celoživotného vzdelávania a rozvoj zručností vrátane technologických a digitálnych zručností. Tieto zručnosti sú veľmi dôležité pre účasť v digitálnom svete a na spoločenskom živote a mali by sa využívať aj na riešenie digitálnej priepasti medzi ženami a mužmi;
34. **FORMOVALI** digitalizáciu, najmä pokiaľ ide o verejné služby, ako sú služby zdravotnej, sociálnej a dlhodobej starostlivosti, takým spôsobom, aby tieto služby boli ľahko dostupné, používateľsky ústretové a čo najbezbariérovejšie, pričom sa zároveň zabezpečí zachovanie nedigitálnych služieb. Osobitnú pozornosť treba venovať právam (vrátane práv na ochranu údajov) a potrebám seniorov vrátane seniorov so zdravotným postihnutím. Cieľom je najmä:
- a) **PRISPIEŤ** k zníženiu sociálnej izolácie prostredníctvom vysokokvalitných, prístupných a ľahko použiteľných foriem digitálnej komunikácie;
 - b) tam, kde je to možné, **ULAHČIŤ** jednoduchý online prístup k širokej škále kultúrnych a vzdelávacích zariadení, ako sú knižnice, semináre, rôzne kurzy, okrem iného jazykové, s cieľom znížiť prekážky pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré sú často seniormi;
 - c) **UMOŽNIŤ** účasť na diaľku na sociálnych, vzdelávacích a kultúrnych podujatiach;
 - d) **UMOŽNIŤ** účasť na politickom rozhodovaní vrátane volieb, ak sa organizujú digitálne;
 - e) **PODPOROVAŤ** seniorov pri rozvíjaní digitálnych zručností vrátane bezpečného a zodpovedného využívania digitálnych technológií prostredníctvom cielených iniciatív zameraných na celoživotné vzdelávanie;
 - f) **POMÁHAŤ** seniorom a **ZAPÁJAŤ** ich do každodenných úloh a situácií, ako je nakupovanie, komunikácia a udržiavanie kontaktu s priateľmi a rodinou a sociálna interakcia s inými, prostredníctvom prístupných digitálnych produktov a infraštruktúry;

- g) **ĎALEJ ROZVÍJAŤ** hospodársku účasť poskytovaním bezpečného prístupu k elektronickému obchodu a online bankovníctvu, ako aj zlepšovaním znalostí seniorov o právach spotrebiteľov, najmä v elektronickom obchode;
 - h) **SPRÍSTUPNIŤ** a **ZJEDNODUŠIŤ** služby v oblasti telemedicíny a používanie digitálnych zdravotníckych nástrojov ako dodatočnej možnosti pre osoby v akomkoľvek veku, čím sa zníži riziko infekcií spôsobených priamym kontaktom s chorými v čakárňach a uľahčí sa prístup k lekárskeму a sociálnemu poradenstvu;
 - i) **RIEŠIŤ** výzvy vyplývajúce z rastúceho dopytu po dlhodobej starostlivosti v dôsledku starnutia a **PRESKÚMAŤ**, ako možno digitalizáciu a technológie sociálneho zabezpečenia lepšie začleniť do služieb starostlivosti s cieľom zlepšiť prístupnosť a poskytovanie služieb, ako je napríklad telestarostlivosť, a to za účasti príslušných zainteresovaných strán, pacientov, ako aj sociálnych partnerov na tomto procese;
 - j) **ZABEZPEČIŤ**, aby všetky sledovacie zariadenia používané počas zdravotných kríz boli, pokiaľ je to možné, bezbariérové, prístupné a ľahko použiteľné, ako aj v súlade s nariadeniami o ochrane údajov, a teda aby boli ľahko ovládateľné a neúmerne neobmedzovali voľný pohyb určitých vekových skupín;
 - k) **ZABEZPEČIŤ** transparentnosť verejných služieb s cieľom zaručiť odolnejšiu a digitálnejšiu budúcnosť v prospech seniorov;
35. **PRESKÚMAŤ** výhody inteligentného mestského a vidieckeho plánovania, infraštruktúry verejnej mobility a inteligentných domovov, ktoré uľahčujú účasť seniorov vrátane seniorov so zdravotným postihnutím na spoločenskom, hospodárskom a kultúrnom živote, ponúkajú nové modely pozitívneho starnutia a zároveň umožňujú seniorom zachovať si nezávislosť, dobré životné podmienky a vyššiu kvalitu života;

36. USILOVAŤ SA ZABEZPEČIŤ, aby bola digitalizácia inkluzívnym procesom zlepšujúcim prístup k službám a aby sa Európsky akt o prístupnosti (EAA)¹⁵ vykonával v plnom rozsahu a včas, a PRIJAŤ ĎALŠIE OPATRENIA na to, aby sa digitalizácia sprístupnila pre všetkých;
37. ZABEZPEČIŤ prostredníctvom alternatívnych prostriedkov, aby tí, ktorí nemôžu plne využívať digitálne technológie, mohli požívať rovnaké práva ako ostatné skupiny obyvateľstva;
38. ZOHLADNIŤ diskusie spoločnej konferencie platformy Age Platform Europe, BAGSO¹⁶ a nemeckého predsedníctva pri ďalšej tvorbe politiky v oblasti práv seniorov;
39. ZARUČIŤ právo na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv vrátane rovnocenného prístupu k zdravotnej starostlivosti, ktorý je založený na informovanom a konkrétnom súhlase, a ZAKLADAŤ rozhodnutia v zdravotníckych otázkach na etických zásadách, ktoré sa zameriavajú na prirodzenú ľudskú dôstojnosť, ochranu ľudských práv, rodovú rovnosť a dosiahnutie najvyššej úrovne životných podmienok, ako aj na dosiahnutie najvyššej možnej kvality života. Kritériá, ako je vek osoby, by nemali byť jediným určujúcim faktorom pre prístup k službám zdravotnej starostlivosti alebo ich pokračovanie, ale mali by sa uplatňovať len v kontexte klinického hodnotenia zdravotného stavu jednotlivého pacienta;
40. VYUŽÍVAŤ financovanie z prostriedkov EÚ, najmä Európsky sociálny fond a opatrenia regionálnej a štrukturálnej politiky, na uľahčenie aktívneho a nezávislého starnutia v zmysle celoživotnej účasti, najmä v digitálnom svete, a podpory nezávislosti seniorov, napríklad zlepšením cenovo dostupných kvalitných sociálnych služieb a infraštruktúry, ako aj podporou príslušných zainteresovaných strán vrátane miestnych a regionálnych verejných aktérov a organizácií občianskej spoločnosti, ktoré vykonávajú tieto opatrenia tam, kde žijú seniori;

¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/882 zo 17. apríla 2019 o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb, Ú. v. EÚ L 151, 7.6.2019, s. 70 – 115.

¹⁶ Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen (nemecké Spolkové združenie seniorských občianskych organizácií).

41. ZOHLADNIŤ pri vypracúvaní ďalších politických opatrení relevantné porovnateľné údaje o právach a situácii seniorov rozčlenené podľa pohlavia, ako napríklad analýzu Eurostatu „Starnúca Európa“; a
42. NAĎALEJ PRISPIEVAŤ v rámci zasadnutí OEWG-A OSN a procesu EHK OSN; KLÁŠŤ DODATOČNÝ DÔRAZ na ľudskoprávny prístup vonkajšej politiky EÚ v tejto oblasti;

VYZÝVA EURÓPSKU KOMISIU, ABY:

43. ZVÁŽILA venovanie kapitoly svojej zelenej knihy o starnutí právam seniorov vrátane seniorov so zdravotným postihnutím s osobitným dôrazom na poskytnutie čo najväčšej nezávislosti a účasti seniorov v spoločnosti, pričom sa zohľadnia aspekty rodovej rovnosti s osobitným zameraním na seniorky; SA ZAMERALA na starnutie ako príležitosť pre spoločnosti a na to, ako to môže slúžiť ako základ pre všetky ďalšie politické opatrenia v tejto oblasti;
44. NAĎALEJ PODPOROVALA členské štáty v opatreniach zameraných na prevenciu chronických chorôb, podporu zdravia, zvládanie zdravotného postihnutia a posilnenie rozvoja politik dlhodobej zdravotnej starostlivosti so zameraním na digitalizáciu, ako aj na posilnenie postavenia seniorov v tom, aby využívali digitálne technológie na lepšie nezávislé monitorovanie svojho zdravia;
45. POKRAČOVALA v kompilácii údajov prostredníctvom Eurostatu, ktorou sa poskytuje porovnateľný a rozčlenený súbor údajov v celej Únii, ako napríklad analýza Eurostatu „Starnúca Európa“, ako základ pre budúcu tvorbu politik;

46. PRESKÚMALA VYTVORENIE digitálnej platformy pre účasť a dobrovoľníctvo po skončení pracovného života, ktorá by mohla byť prepojená s existujúcimi projektmi zameranými na európsku občiansku angažovanosť. Táto platforma by mohla poskytovať stimuly a informácie pre seniorov, aby sa zapájali do cezhraničnej dobrovoľníckej práce s využitím získaných znalostí, zručností a schopností. Okrem toho by sa ňou mohli informovať miestne orgány a iní aktéri o stratégiách a projektoch na zapojenie seniorov do dobrovoľníckej práce a poskytnutie priestoru pre záujemcov na získanie ďalších usmernení o hľadaní dobrovoľníckych príležitostí.
47. PODPORILA ďalšie medzigeneračné výmeny prostredníctvom dobrovoľníckych činností, ktoré môžu mladým ľuďom poskytnúť príležitosti na podporu seniorov a interakciu s nimi, a to aj nadviazaním na príslušné programy EÚ, ako je Európsky zbor solidarity, ktorého cieľom je pomáhať mladým ľuďom zmysluplne prispievať k fungovaniu spoločnosti a zároveň nadobúdať užitočné kompetencie a zručnosti pre ich osobný a profesijný rozvoj;
48. ZVÁŽILA samostatnú kapitolu o senioroch v ohlásenom „akčnom pláne na rok 2021 na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv“, v ktorej sa posúdi, ako možno navrhnuť opatrenia na úrovni EÚ s cieľom dosiahnuť a posilniť nezávislosť seniorov v časoch digitalizácie a podporiť účasť seniorov na aktívnom živote a formovaní spoločnosti, čím sa zlepší kvalita života vo vyššom veku. To by malo zahŕňať opatrenia na zvýšenie účasti na demokratických procesoch a iné relevantné opatrenia uvedené v bode 34. Toto posúdenie by mohla využiť Komisia a členské štáty, ako aj zainteresované organizácie; a
49. POKRAČOVALA, spolu s Výborom pre sociálnu ochranu, vo svojej porovnávacej analýze udržateľnosti a primeranosti dôchodkových systémov v EÚ prostredníctvom správ o primeranosti dôchodkov;

VYZÝVA AGENTÚRU PRE ZÁKLADNÉ PRÁVA, ABY:

50. PRESKÚMALA vplyv digitalizácie na základné práva, aktívnu účasť a kvalitu života seniorov, a
51. POSKYTLA členským štátom v rámci podskupiny pre údaje o rovnosti (skupina EÚ na vysokej úrovni pre nediskrimináciu, rovnosť a rozmanitosť) vstupy a odborné znalosti o zbere rozčlenených údajov, ktoré objasňujú nerovnosti súvisiace s vekom vrátane rozdelenia údajov podľa sociálno-ekonomického zázemia;

VYZÝVA VÝBOR PRE SOCIÁLNU OCHRANU, ABY:

52. NAĎALEJ PODPOROVAL celoživotné hľadisko vo svojich úvahách o oblastiach politiky v rámci svojich právomocí;
53. NAĎALEJ PODPOROVAL vzájomné učenie sa a výmenu najlepších postupov v súvislosti s tým, ako lepšie riešiť potreby a zabezpečiť dôstojný život seniorov, ako aj ich prístup k digitálnemu svetu, a
54. POKRAČOVAL v spolupráci s Komisiou v PRÁCI na mechanizme monitorovania vykonávania odporúčania o prístupe k sociálnej ochrane pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb.